

עמ"ת 42301-01-25 - מדינת ישראל נ' עאטף חאלדי

בבית המשפט העליון

עמ"ת 42301-01-25

לפני:	כבוד השופטת דפנה ברק-ארז
העוררת:	מדינת ישראל
נגד	
המשיב:	עאטף חאלדי
	ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 15.1.2025 במ"ת 24516-03-22 שניתנה על-ידי כבוד השופט נ' סילמן י"ז בטבת תשפ"ה (17 ינואר 2025)
תאריך הישיבה:	
שם העוררת:	עו"ד תמי אולמן, עו"ד משה גלעד, עו"ד שוש חיון, עו"ד ולנטין זברוב
שם המשיב:	

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בחיפה מיום 15.1.2025 (מ"ת 24516-03-22, השופט נ' סילמן). בית המשפט המחוזי הורה על העברתו של המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני.
2. ביסוד ההליך שבפני עומד כתב אישום חמור שהוגש נגד המשיב, כמפורט להלן. עיקר הקושי בעניין זה נובע מכך שמשפטו של המשיב, הטוען לחפותו, הולך ומתארך. בקרוב ימלאו שלוש שנים לתקופת המעצר, כשסופה אינו נראה באופק.
3. כתב האישום המקורי נגד המשיב (שתוקן בהמשך) הוגש לבית המשפט המחוזי ביום 11.3.2022. כתב האישום המתוקן מייחס למשיב ירי בנשק אוטומטי על רקע סכסוך, אשר פגע בראשו של קטין לא מעורב בן ארבע ששיחק בגן המשחקים הסמוך והביא למותו (להלן: המנוח). בגין כך הואשם המשיב בעבירות של רצח (באדישות) בנסיבות מחמירות לפי סעיף 301א(א)(8) ו-(9) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329א(2) לחוק זה, וכן עבירות נשק לפי סעיף

144(ב) רישא וסיפא לחוק, כולן בצירוף סעיף 29 לאותו החוק. כמו כן, הואשם המשיב בעבירת שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק. יוער כי בכתב האישום המתוקן צוינו 214 עדי תביעה.

4. בד בבד עם כתב האישום הוגשה בקשה למעצרו של המשיב עד תום ההליכים. בשלב זה לא נדרש פירוטם של כלל הליכי המעצר בעניינו של המשיב. די יהיה בכך שאצין כי ביום 23.6.2022 קבע בית המשפט המחוזי שקיימת תשתית לכאורית להרשעתו, חרף "נקודות חולשה" מסוימות והגם שהראיות הן נסיבתיות. בהמשך לכך, ביום 3.7.2022 בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של המשיב עד תום ההליכים.

5. בזמן שחלף מאז נדחו מעת לעת בקשות לעיון חוזר שהגיש המשיב. במסגרת זו הוגשו מספר תסקירים בעניינו, שבהם שירות המבחן התנגד לשינוי תנאי המעצר. זאת, בין השאר בהתייחס לכך שהמשיב לא נטל אחריות על מעשיו הנטענים, וכן על רקע המתיחות בין משפחתו לבין משפחת המנוח. יצוין כי בית המשפט המחוזי קיים מספר דיונים בבקשות אלו, וכבר ביום 30.11.2023 הוא בחן את מערך הפיקוח שהוצע ומצא אותו תקין.

6. מכל מקום, עד עתה מעצרו של המשיב הוארך על-ידי בית משפט זה כבר תשע פעמים. ביום 25.11.2024, בד בבד עם הארכת המעצר התשיעית, הורה בית משפט זה על הזמנת תסקיר נוסף מטעם שירות המבחן, אך ציין כי אין בכך "כדי לטעת מסמרות" (המ"ע 43339-11-24, השופטת ר' רונן).

7. ביום 25.12.2024 הוגש התסקיר העדכני בעניינו של המשיב, שאף הפעם לא כלל המלצה על שינוי בתנאי מעצרו. לצד זאת צוין כי בינתיים נערך הסכם "הודנה" בין משפחתו המורחבת של המשיב לבין משפחתו המורחבת של המנוח במטרה להרגיע את הרוחות. כמו כן, שירות המבחן התרשם לחיוב מהמפקחים, אך ציין כי לא חל "שינוי תודעתי כלשהו אצל [המשיב] בכל הקשור למצבו כעצור המואשם בעבירות חמורות".

8. בו ביום הגיש המשיב בקשה עדכנית לעיון חוזר בתנאי מעצרו. בית המשפט המחוזי קיים שני דיונים בבקשה זו - בימים 31.12.2024 ו-8.1.2025. באי-כוחו של המשיב הדגישו את התמשכות המשפט, את השינוי שחל בנסיבות עם עריכת הסכם ה"הודנה", וכן את עמדתו החיובית של שירות המבחן ביחס למערך הפיקוח המוצע. מנגד, המדינה טענה כי ההסכם אינו חזות הכול, וכי יש לייחס משקל לחומרת העבירות ולהיעדר המלצה חיובית מטעמו של שירות המבחן.

9. כאמור בפתח הדברים, בית המשפט המחוזי קיבל את הבקשה והורה על העברתו של המשיב

למעצר בפיקוח אלקטרוני בכפר נעורה, בפיקוחם של ארבעה מבני משפחתו. בית המשפט המחוזי עמד על כך שתסקיר שירות המבחן אינו "שלילי" אלא רק מבטא קושי להמליץ על פיקוח אלקטרוני, וכן נדרש להסכם ה"הודנה" ולאיכות של מתכונת הפיקוח האלקטרוני המוצעת. עוד צוין כי שירות המבחן התייחס לכך שהמשיב אינו מפנים את המיוחס לו, הגם שלמעשה עמדה זו מתיישבת עם הכפירה בכתב האישום. בית המשפט המחוזי הוסיף כי החשש מפני הימלטות ואי-עמידה בתנאי המעצר מתאיין בשל הערובות המשמעותיות שהוטלו על המשיב (ערובה בסך 300,000 שקלים בתוספת התחייבות עצמית בסך מיליון שקלים), לצד התחייבויות נוספות של המפקחים (מיליון שקלים ביחס לכל אחד מהם וכן צו עיכוב יציאה מן הארץ). לצד זאת, בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ביצוע של החלטתו זו, על מנת לאפשר למדינה להגיש על כך ערר לבית המשפט זה.

10. ביום 16.1.2025 הגישה המדינה את הערר שבפני, המכוון נגד החלטתו של בית המשפט המחוזי. בעיקרו של דבר, המדינה טענה כי האישומים החמורים שבכתב האישום והתנהלותו של המשיב מלמדים על כך שנשקפת ממנו מסוכנות גבוהה ויוצאת דופן. מסוכנות זו, לשיטת המדינה, לא ניתנת לאיון, גם לא באמצעות מעצר בפיקוח אלקטרוני. טיעון זה של המדינה - שהתמקד בפן העקרוני - לא נדרש לפרטיהם של תנאי הפיקוח שקבע בית המשפט המחוזי.

11. הדיון בערר התקיים בפני ביום 17.1.2025. המדינה עמדה בעיקר על המסוכנות הנשקפת מהמשיב כפי שזו עולה מכתב האישום. לשיטתה, מסוכנות זו היא אישית ואינה נובעת ממשפחתו של המנוח, כך שאין בהסכם ה"הודנה" כדי להפיגה. המדינה הדגישה כי הטענה ביחס למסוכנותו של המשיב היא עקרונית, ואינה נוגעת לתנאים שנקבעו למעצר בפיקוח אלקטרוני ולמערך הפיקוח, שלגביהם "אין [לה] מילה רעה לומר" (עמ' 2 לפרוטוקול הדיון). ביחס לחלוף הזמן ולהתמשכות ההליכים הבהירה המדינה כי נותרו עוד 35 עדי תביעה שטרם העידו. המדינה הוסיפה כי עד לסיומה של שנת המשפט הנוכחית יתקיימו שנים עשר דיונים, אך להערכתה פרשת התביעה תימשך גם בשנת המשפט הבאה.

12. מנגד, גם באי-כוחו של המשיב התייחסו להתמשכות המשמעותית של המשפט, שאינו עומד בפני סיום. הם טענו כי גם אם מבחינה פורמלית המשפט אמור להתנהל במתכונת של יום דיונים בשבוע, בפועל תדירות הדיונים היא פחותה, וכי עד עתה התקיימו לרוב שני דיונים בחודש. על רקע זה נטען כי המשפט צפוי להימשך לכל הפחות עוד שנה וחצי, וזאת לנוכח אופיין הנסיבתי של הראיות ומשום שהבירור העובדתי בעניין זה הוא מורכב. בנוסף, באי-כוחו של המשיב התייחסו להסכם ה"הודנה", והטעימו כי בהזדמנויות קודמות שירות המבחן הדגיש את המתח בין המשפחות כשיקול מרכזי התומך במעצר מאחורי סורג ובריח, וכי חשיבותו של ההסכם נעוצה בכך שהוא מעקר חשש זה. עוד נטען כי אין מקום לתת משקל לכך שהמשיב לא הודה במיוחס לו ולכך שלא חל אצלו "שינוי תודעתי" - שעה שהוא טוען לחפותו. בתום הדיון הוריתי על המשך מעצרו של המשיב עד למתן החלטה אחרת.

13. לאחר ששקלתי את הדברים אני סבורה כי דין הערר להידחות. אמנם, החלטה על מעצר בפיקוח אלקטרוני של מי שמואשם ברצח כרוכה תמיד בהתלבטות, ואינה דרך המלך. אולם, במקרה זה חוברים מספר שיקולים המובילים למסקנה כי נקודת האיזון נוטה להותרת החלטתו של בית המשפט המחוזי על כנה, כך שהמשיב יועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בתנאים שנקבעו.

14. בחינת בקשה להעברה למעצר בפיקוח אלקטרוני בעבירת רצח מחייבת, בראש ובראשונה, התייחסות למסוכנות הנשקפת מן הנאשם. בעניינינו, לנוכח העבירות המיוחסות למשיב, המסוכנות היא אכן משמעותית ביותר. ראשית, בהתאם לסעיף 21(א)(1)(ג) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, עבירת הרצח בנסיבות מחמירות מקימה חזקת מסוכנות סטטוטורית. חזקה זו משקפת את עמדת המחוקק כי נאשמים בעבירות אלה מהווים, מעצם טיבם וטבעם, סיכון משמעותי לשלום הציבור. שנית, ובאופן קונקרטי, נסיבות המקרה דנן מעצימות את המסוכנות האמורה - מדובר בירי נרחב בנשק אוטומטי שבוצע בשכונת מגורים, ללא כל התחשבות בסיכון לחיי אדם. הדבר גרם למותו הטרגי של קטין רך בשנים וחף מפשע. התנהלות מסוג זה מלמדת על מסוכנות ברף הגבוה ביותר.

15. בשל מסוכנות מובנית זו, ככלל בעבירות חמורות מסוג זה נדרש מעצר מאחורי סורג ובריח, בעוד העברה למעצר בפיקוח אלקטרוני שמורה למקרים שבהם מתקיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות סטייה מכך. במצבים כאמור יש לערוך איזון זהיר בין עוצמת המסוכנות לבין השיקולים הנוגדים, ובחינה מדוקדקת של האפשרות לאיין את המסוכנות באמצעות תנאי פיקוח הדוקים במיוחד (ראו למשל: בש"פ 993/17 סמטוב נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (7.2.2017) (להלן: עניין סמטוב) והסימוכין שצוינו שם; בש"פ 3459/21 ניאמצ'יק נ' מדינת ישראל (30.5.2021) (להלן: עניין ניאמצ'יק); בש"פ 1138/23 חסין נ' מדינת ישראל (7.3.2023)). כל מקרה נבחן לפי נסיבותיו הייחודיות, תוך שקילת מכלול השיקולים הרלוונטיים: משך המעצר עד כה והצפי להמשך ההליכים; טיב הראיות; איכות מערך הפיקוח המוצע; קיומן של ערובות משמעותיות; והתקיימותן של נסיבות מיוחדות המפחיתות את רמת הסיכון.

16. במקרה שלפנינו, לאחר בחינה מעמיקה של מכלול הנסיבות, הגעתי למסקנה כי צדק בית המשפט המחוזי בהתייחסו למקרה ככזה הנכנס בגדר החרגי. הכול - כמפורט להלן.

17. אפתח בהתמשכות ההליכים. משפטו של המשיב מתנהל זה כשלוש שנים, והיד עוד נטויה. על-פי הערכת הצדדים הוא צפוי להימשך עוד כשנה וחצי לפחות. אכן, כטענת המדינה, התמשכות ההליך טבועה במצב שבו האישום נסב על רצח בהתבסס על ראיות נסיבתיות. עם זאת, בנסיבות העניין שוכנעתי שקצב התקדמות ההליך מעורר קושי משמעותי. כפי שצוין, נותרו עוד 35 עדי תביעה שטרם העידו, והמדינה עצמה מעריכה כי פרשת התביעה תימשך גם בשנת המשפט הבאה. בנסיבות אלו,

המשמעות היא שהמשיב צפוי לשהות במעצר תקופה העולה על ארבע שנים עד לסיום פרשת התביעה בלבד. כל אלה הם נתונים בעלי משמעות, גם אם ההתמשכות אינה נובעת מהתנהלות בלתי ראויה של מי מהצדדים, אלא מאופיו המורכב של התיק (ראו והשוו: עניין ניאמצ'יק, פסקה 15; בש"פ 1204/22 מדינת ישראל נ' פוגל, פסקה 13 (7.3.2022)).

18. על רקע האמור יש מקום להתייחס למערך הפיקוח המוצע. בענייננו מדובר במערך פיקוח חריג בהיקפו ובאיכותו. ארבעה מבני משפחתו של המשיב נמצאו ראויים לשמש כמפקחים על-ידי בית המשפט המחוזי, וגם שירות המבחן התרשם מהם לחיוב. מפקחים מוצעים אלו הם כולם אנשים נורמטיביים שלא נמצאה להם נגיעה לעיסוקים פליליים. על-פי האמור בתסקיר, המפקחים מודעים לסיכונים הפוטנציאליים והביעו נכונות להירתם למלאכת הפיקוח חרף המחירים האישיים והמשפחתיים הכרוכים בכך. לאמיתו של דבר, אף המדינה לא חלקה על איכותו של מערך הפיקוח המוצע. בנוסף לכך, בית המשפט המחוזי קבע ערובות כספיות בהיקף כמעט חסר תקדים: הפקדת ערובה של 300,000 שקלים; התחייבות עצמית של המשיב בסך מיליון שקלים; וכן התחייבות של כל אחד מארבעת המפקחים בסך מיליון שקלים. היקף ערובות חריג זה מקים תמריץ משמעותי ביותר להקפדה על תנאי הפיקוח, הן מצד המשיב והן מצד המפקחים.

19. כמו כן, יש משמעות גם לכך שמלבד כתב האישום הנוכחי אין אינדיקציות נוספות למסוכנות מצדו של המשיב. אכן, אין די בטענת החפות של המשיב, כשלעצמה, כדי לאיין את מסוכנותו. אך היא מתווספת במקרה זה לרקע הנורמטיבי שלו ולהיותו נעדר עבר פלילי.

20. בנוסף לכל זאת, ראוי להתייחס גם לעמדת שירות המבחן. ככלל, לעמדתו של שירות המבחן יש לייחס משקל בהחלטות מסוג זה, אך במקרה דנן ראוי לבחון את טעמיה. הסיבה המרכזית שצוינה בתסקיר האחרון היא היעדר "שינוי תודעתי" אצל המשיב בכל הקשור למצבו כנאשם בעבירות חמורות. ואולם, כאשר נאשם כופר באישומים נגדו, כפי שקורה במקרה דנן, לא ניתן לצפות ממנו ל"שינוי תודעתי" או לקבלת אחריות על מעשים שהוא מכחיש את ביצועם. קבלת עמדה אחרת הייתה מובילה למצב בעייתי שבו נאשם נדרש להודות במיוחס לו כתנאי למעבר למעצר בפיקוח אלקטרוני (ראו: בש"פ 7831/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (23.12.2012); בש"פ 5329/24 שיבלי נ' מדינת ישראל (7.7.2024)).

21. אכן, נכונה טענת המדינה כי אין בהסכם ה"הודנה" כשלעצמו כדי לאיין את מסוכנותו של המשיב באופן אישי. אולם, משקלו של ההסכם בענייננו חורג מעבר לכך. בתסקירים קודמים של שירות המבחן צוין המתח בין המשפחות כשיקול מרכזי המצדיק את המשך המעצר מאחורי סורג ובריה - וכעת הסכם ה"הודנה" מפיג חשש זה. בנסיבות אלו, אני סבורה כי עריכתו של ההסכם יכולה להוות תנאי רקע מסייע לשיקולים שפורטו.

22. לאחר בחינה מעמיקה של מכלול הנסיבות והשיקולים, הגעתי אפוא למסקנה כי יש מקום להותיר את החלטת בית המשפט המחוזי על כנה. אכן, ההחלטה להעביר נאשם ברצח בנסיבות מחמירות ממעצר מאחורי סורג ובריח למעצר בפיקוח אלקטרוני אינה החלטה קלה. לא כל שכן כאשר מביאים בחשבון את הנסיבות החריגות בחומרתן המתוארות בכתב האישום ואת תוצאותיהן הקשות. אולם, אני סבורה כי התנאים שנקבעו בענייננו מקימים מערכת פיקוח הדוקה אשר יש בה כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת מהמשיב. במצב דברים זה, בשים לב לכך שההליך מתמשך כבר כשלוש שנים והוא צפוי להימשך עוד תקופה ארוכה - בשלב זה נקודת האיזון נוטה להעברת המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני.

23. סוף דבר: הערר נדחה. העברתו של המשיב למעצר בפיקוח אלקטרוני תיעשה תוך מילוי כלל התנאים שנקבעו על-ידי בית המשפט המחוזי.

ניתנה היום, ו' שבט תשפ"ה (04 פברואר 2025).

דפנה ברק-ארז
שופטת